

Xemeneia de Cal Casas

Puig-reig

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Recinte Industrial de Cal Casas, 08692-Puig-reig
Emplaçament Recinte industrial de Cal Casas, km, 0,5 de la BV-4406

Coordenades:

Latitud: 41.97631
Longitud: 1.8817
UTM Est (X): 407350
UTM Nord (Y): 4647751

Classificació

Número de fitxa 08175 - 113
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Popular Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 08174A002000380000HG
Fitxes associades:
[Safareig de Cal Casas](#)
Autoria de la fitxa Rosa Serra Rotés i Jordi Piñero

Descripció

Xemeneia de planta circular realitzada en maó vist i amb la boca de fums amb un coronament a manera de barbacana. La combustió del carbó per a escalfar aquesta aigua produïa cendres i fums, residus que s'eliminaven de forma diferent. Les cendres s'extreien de forma periòdica de l'interior de la caldera. Els

fums sortien per la xemeneia. Les xemeneies de gran alçada afavorien el tiratge i facilitaven l'extracció de fums.

El fum calent pujava creant un corrent d'aire natural que arrossegava els fums de l'interior del forn. Les xemeneies podien ser construïdes de formes diverses, però la forma més repetida és la cilíndrica, perquè resisteix millor el vent i són de molta eficàcia.

Història

Cal Casas és una de les set fàbriques tèxtils que es construïren, durant la segona meitat del segle XIX, dins el terme municipal de Puig-reig i és l'única al voltant de la qual no es desenvolupà el conjunt de serveis i equipaments bàsics que caracteritzen el model de la colònia industrial. S'hi arribà a construir un embrió de colònia (amb la torre de l'amo i un conjunt d'habitatges), però no s'hi afegiren més serveis. La raó bàsica és la proximitat de la fàbrica amb el nucli urbà de Puig-reig. Aquesta proximitat feia que els obrers poguessin viure al poble i utilitzar els serveis i equipaments propis d'aquest nucli del Baix Berguedà. Els orígens de Cal Casas són comuns als de moltes fàbriques de riu de Catalunya: l'aprofitament d'un antic molí fariner que es posà a la venda quan es desamortitzaren els béns comunals o municipals. El vell molí fariner que estava situat on avui trobem la fàbrica de Cal Casas es posà a la venda l'any 1860 i el comprà Miquel Vilanova, un dels propietaris rurals més importants de la zona. L'any 1861, Llorenç Claret i Sorribes, un fabricant de Sallent (Bages), adquirí un tros de terra que estava situat entre el molí i el riu Llobregat i posteriorment hi féu construir una fàbrica que aprofités l'aigua del riu com a font d'energia.

En els seus primers anys d'existència, les condicions laborals a la fàbrica eren molt dures. Els treballadors havien de suportar una jornada laboral de dotze -o més- hores diàries (sis dies a la setmana) dins una fàbrica plena de perills, soroll i incomoditats. Per tal d'aconseguir unes condicions laborals menys dures i més dignes, els obrers de Cal Casas, l'estiu de l'any 1881, es declararen en vaga i allargaren aquesta situació durant setze setmanes. L'any 1901 Llorenç Mata i Pons comprà la fàbrica de Cal Casas, els terrenys, la resclosa, el canal i els habitatges dels treballadors. El 1925 s'inaugurà l'edifici de l'escola, un edifici que actualment encara porta el nom del seu fundador, Alfred Mata i Pons, i que esdevingué un equipament bàsic -incloïa escola i hospital- per al conjunt d'habitants de Puig-reig. Cal Casas fou la primera de les set fàbriques i colònies tèxtils de Puig-reig que tancà portes. Fou l'any 1968. Els propietaris, conscients que seva maquinària havia quedat envellida i que renovar-la era molt costós, optaren per tancar en notar els primers indicis de crisi del sector tèxtil català. Els habitatges que s'havien construït per als treballadors es posaren a la venda i els seus residents van poder adquirir-los a un preu assequible. L'Escola Alfred Mata, que s'inaugurà l'any 1925. Fou impulsada per Alfred Mata i Pons, aleshores propietari de Cal Casas. A partir de la seva posada en marxa, l'escola esdevingué un equipament bàsic per al conjunt d'habitants de Puig-reig.

Bibliografia

R.SERRA. "Aproximació a la història de Puig-reig", Puig-reig 1982.

R. SERRA. "Els orígens de Cal Cases de Puig-reig", L'Erol 47, Berga 1997, p. 22-27

CLOTET, D. I SERRA, R. "Els pisos", a Histories del riu. El llegat de les olònies, Regio7, 2005, p.59-60
VV.AA. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

VV.AA. (2010). Colònies Industrials, Catàleg de l'Exposició Colònies Industrials, Museu d'Història de Catalunya/ Col·legi de Periodistes de Catalunya, Barcelona

TEIXIDOR, E. I SERRA,R.(2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Ed.

